

Malî kayıplar, zekât yerine geçer mi?

Düzce'den okuyucumuz: “Hangi ibadetlerin kazası yapılır? Zekâtın kazası olur mu? Mallarımızın bir vesile ile elimizden çıkması, zenginlik anında veremediğimiz zekâtlarımız yerine zekât sayılır mı? Yoksa kendi isteğimizle verdiğimiz mallar mı zekât olur? Vakti girmiş ibadeti ihmal edersek tokat yer miyiz?”

Namaz ile oruç vakitle sınırları tayin olmuş ibadetlerdir. Her ne sebeple olursa olsun; vaktinde edâ edilmediği takdirde her ikisinin de kazası yapılır. Namazı vaktinde kılmamanın hükmü haramdır. Dinen kabul edilir bir özür yoksa orucu vaktinde tutmamanın hükmü de haramdır.

Zekât ile hac ise mal ile yapılan ibadetlerdir. Hac, evinin ve çocuklarının nafakasını temin şartıyla harem-i şerife gidip gelebilecek malî güce ulaşan kimseye farz olur. Kişi, yeterli malî güce ulaşmasına rağmen hacca gitmez ise, hacca gidinceye kadar üzerinde “hac zimmeti” olduğu halde yaşar. Bu zimmetten ancak hacca gitmekle kurtulur. Her ne kadar hacca geç de gitse, haccını kaza olarak değil, eda olarak yapar. Fakat vakti gelmiş bir ibadeti geciktirmek her zaman risk taşır. Ya ölüm gelirse? Ya sıhhati bozulursa? Ya malî gücünü kaybederse?

Ölüme ve hastalığa çare var: Vekil gönderirsin! Fakat malî gücünün bozulmasına çare yoktur. Mâlî kaybın hac yerine sayılmaz.

Aynı tehlike zekâtı zamanında vermemekte de söz konusudur. Vakti gelmiş zekât verilmediğinde, bir kanserli hücre gibi, zimmeti kişinin üzerinde kalır. Ne zaman verse bu ibadeti eda etmiş, kendi malını bu kanserli hücreden temizlemiş olur. Zenginliği devam etmesine rağmen zekâtını vermediği sürece, bu yükümlülüğü üzerinde taşımaya devam eder.

Üstad Bedüzzaman Hazretleri ‘Rüyada Bir Hitabe’de Müslümanların birinci dünya harbinde uğradıkları mağlûbiyetlerin ve içine düşürüldükleri başarısız savaş

musîbetinin “görünmeyen” sebeplerini ve “kaderin” bu musîbete neden fetva verdiğini, daha önce Hazret-i Hızır’da (as) da görülen ve Peygamber Efendimizin (asm) ümmetine açtığı yollardan birisi olan “ledün ilmi” anahtarıyla çözümler. Ona göre, bu musîbet, üç mühim Allah emrine karşı ihmalimizden ileri gelmiştir. İhmal ettiğimiz bu emirler namaz, oruç ve zekâttır.

Bedüzzaman Hazretleri namaz ve oruç ihmalinin getirdiği cezaları kaydettikten sonra zekâtın ihmali durumuna geçer: Rabbimiz, ihsan ettiği maldan, ondan veya kırktan birisini zekât olarak istedi. Biz cimrilik ettik, nefsimize zulmettik ve zekâtı vermedik. Cenâb-ı Hak ise mecburi mal zayiâtı vermek suretiyle birikmiş zekâtı birden bizden aldı. Milletçe onca açıklara ve yokluklara o nedenle sürüklendik.¹

Üstad Hazretleri hac ibadetindeki ihmalimizin ise musîbetle geçirilmeyecek kadar ciddî sonuçlar doğurduğunu; bu ihmalimizin, musîbetten de öte, Allah’ın gazabını ve kahrını üzerimize çektiğini belirtir. Cezası olarak da günahlara kefarete olan musîbetleri değil, günahları arttıracak biçimde din kardeşleri aleyhinde hile, desise ve ihanetlerde bulunma gibi korkunç sonuçlar doğurduğunu kaydeder.²

Görüldüğü gibi namaz, oruç, zekât ve hacdaki ihmallerimiz bize hep tokat getirmiştir. Bu tokatlar kimi zaman günahlarımıza kefarete olmuş, kimi zaman da günahlarımızı arttırıcı sonuçlar doğurmuştur. Cenâb-ı Hak, dünyevî musîbetlerle ehl-i imanı terbiye eder, ibadetlerdeki “ihmal” günahını böyle kefarete ve bedellerle ödetir. Allah’ın böyle geçici dünyevî cezalar ile ebedî âhiret kaybını önlemesi, ceza ne kadar şiddetli olursa olsun, şüphesiz ebediyet lehine Allah’ın şefkatini ve merhametini gösterir.

Vaktinde zekâtını ödemediğimiz kazançlarımıza karşılık gelecek biçimde malî kayıp içine girmiş olursak bir gün, bu kaybın borcumuz olan zekâta mahsuben verildiğini düşünebiliriz. Böylece, doğru görmüş oluruz. Fakat bu kayıp, ödemediğimiz zekât borcumuz yerine sayılır mı? Ve üzerimizden zekât zimmetini kaldırır mı?

Esas olan, bilerek, niyet ederek ve elimizle vermektir. Sevap bundadır. Zimmet böyle kalkar. Zekât ibadetinin sevabına, feyzine, faziletine, bereketine, esenliğine, huzuruna ve hayrına, ancak elimizle ve isteğimizle vererek ulaşabiliriz.

Bu durumda; önceden kalan zekât borcumuz varsa, malî bir kayba uğramış olalım olmayalım, eğer Allah yeniden malî güç ve imkân lütfederse, geçmiş zekâtlarımızı hesaplayarak hak sahiplerine ulaştırmamız bizim için mutlak hayra, sevaba ve günahlarımızın bağışlanmasına inşaallah vesile olur. Daha önce yaşadığımız malî kaybın da, “sadaka” hükmüne geçmesi-inşallah- böylece mümkün olur.

Böyle bir toplu ödemeyi gerçekleştirmeye güç yetiremez isek; hiç olmazsa bundan böyle zekât ibadetini yerine getirme çabasında olmalıyız. Eski borç için de, imkânımız ölçüsünde bir şeyler vermeye gayret ederek, Cenâb-ı Hakk'ın affını ummalıyız.

Dipnotlar:

1- Divan-ı Harb-i Örfî ve Sünûhât, s. 116

2- Divan-ı Harb-i Örfî ve Sünûhât, s. 123